

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU, 06 TACHWEDD 2025

Presenoldeb:

Y CYNGHORWYR: Annwen Hughes (Cadeirydd) a Delyth Lloyd Griffiths (Is-gadeirydd)

Beca Brown, Stephen Churchman, Wendy Cleaver, Dafydd Owen Davies, Elwyn Edwards, Jina Gwyrfai, Berwyn Parry Jones, Linda Morgan, Edgar Wyn Owen, Arwyn Herald Roberts, Beca Roberts, Elfed Powell Roberts, Peter Thomas, Elfed Williams a Gruffydd Williams.

Swyddogion yn bresennol:

Bethan Adams (Ymgynghorydd Craffu) a Rhodri Jones (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

Yn bresennol ar gyfer Eitem 5:

Y Cyngorydd June Jones (Aelod Cabinet Priffyrdd, Peirianeg ac YGC), Steffan Jones (Pennaeth Adran Priffyrdd, Peirianeg ac YGC), Meirion Williams (Pennaeth Cynorthwyol) a Nia Wyn Vaughan (Uwch Swyddog Gweithredol).

Yn bresennol ar gyfer Eitem 6:

Y Cyngorydd Craig ab Iago (Aelod Cabinet Amgylchedd), Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Amgylchedd), Gerwyn Jones (Pennaeth Cynorthwyol, Trafnidiaeth), Roland Thomas (Pennaeth Cynorthwyol Gwastraff ac Ailgylchu) a Gareth Jones (Pennaeth Cynorthwyol Cynllunio).

1. YMDDIHEURIADAU

Diolchwyd i'r Cyngorydd Elin Hywel, Cyn-gadeirydd y Pwyllgor hwn am ei chyfraniad gwerthfawr i waith y Pwyllgor dros y blynyddoedd diwethaf.

Croesawyd y Cyngorwyr Dafydd Davies a Wendy Cleaver i'w cyfarfod cyntaf.

Derbyniwyd ymddiheuriad gan y Cyngorydd Robert Glyn Daniels

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 18 Medi 2025, fel rhai cywir.

5. ADRODDIAD PERFFORMIAD AELOD CABINET PRIFFYRDD, PEIRIANEG AC YGC

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Aelod Cabinet Priffyrdd, Peirianeg a YGC, ynghyd â Phennaeth a Phennaeth Cynorthwyol yr Adran Priffyrdd, Peirianeg a YGC.

Atgoffwyd bod yr Adran yn gyfrifol am dri o gynlluniau Cynllun y Cyngor 2023-28 a bod yr adroddiad hwn yn ddiweddariad ar eu datblygiad hyd at ddiwedd Medi 2025.

Cadarnhawyd bod yr Adran wedi derbyn cefnogaeth grant Cyfleoedd Chwarae drwy Lywodraeth Cymru i wella ansawdd a hygyrchedd meysydd chwarae. Eglurwyd bod y datblygiad hwn yn ddatblygiad mawr yn y prosiect 'Ymestyn cyfleoedd chwarae a chymdeithasu ar gyfer plant a phobl ifanc y Sir' o fewn Cynllun y Cyngor. Ymhelaethwyd bod cydweithio effeithiol wedi bod ar y gweill gyda Chyngor Dinas Bangor wrth i'r broses o drosglwyddo maes chwarae Maes Tryfan iddynt barhau.

Darparwyd diweddariad ar y prosiect 'Gweithredu ar risgiau llifogydd' gan nodi bod y Strategaeth Llifogydd Leol wedi ei fabwysiadu ac yn weithredol.

Adroddwyd bod system optimeiddio cylchdeithiau glanhau wedi cael ei gyflwyno yn ardal Arfon fel rhan o brosiect 'Cymunedau Glân a Thaclus'. Eglurwyd bod y system hon yn rhan o gynllun peilot yn ardal Arfon gan nodi y gobeithir ehangu'r trefniadau i Bwllheli a Porthmadog yn ystod gwanwyn 2026. Ymhelaethwyd mai diben y system yw lleihau gorwariant presennol y gwasanaeth drwy sicrhau bod trefn gwaith effeithiol yn cael ei weithredu.

Tynnwyd sylw at 29 mesurydd perfformiad sydd yn weithredol o fewn yr Adran, megis 'Mesurau corfforaethol/adrannol', 'Cynnal Priffyrdd', 'Goleuo Stryd', 'Edrychiad Stryd', 'Toiledau Cyhoeddus' ac 'Ymgynghoriaeth Gwynedd' gan ymfalchïo bod 62.1% o'r mesuryddion hyn yn cael eu mesur yn wyrdd. Eglurwyd bod hyn yn gadarnhad o waith cadarnhaol y gwasanaeth a pherfformiad effeithiol gwasanaethau. Fodd bynnag, nodwyd bod 37.9% o'r mesuryddion wedi eu cofnodi yn ambr, gan sicrhau bod y mesuryddion hyn yn derbyn sylw pellach fel rhan o'r broses herio perfformiad. Mynegwyd balchder nad oedd unrhyw fesurydd wedi ei gofnodi yn goch.

Cyfeiriwyd at gynlluniau Arbedion 2025-26 yr Adran, sydd gyfwerth â £533,500. Cadarnhawyd bod yr adran ar drac i gyflawni £212,500 o'r cynlluniau Arbedion yma gan gydnabod bod posibilrwydd na fydd £321,000 yn cael eu gwireddu. Amlygwyd hefyd bod rhai cyllidebau yn cael eu heffeithio gan y tywydd gan fod angen sicrhau cyllideb ychwanegol er mwyn mynd i'r afael â unrhyw dywydd garw anrhagweladwy.

Diweddarwyd bod niferoedd y gweithlu sydd wedi cyflawni hyfforddiant mandadol wedi cynyddu, gan fanylu bod 77.4% o'r staff wedi cyflawni hyfforddiant craidd 'Camdrin', 72.4% wedi cyflawni'r teitl 'Diogelu', gan fynegi balchder bod dros 67% o staff yr adran wedi cyflawni holl deitlau hyfforddiant mandadol. Cydnabuwyd bod lle i wella er mwyn cynyddu'r niferoedd hyn i'r dyfodol ond bod heriau wedi dod i'r amlwg gan nad oes nifer o aelodau staff rheng flaen gyda mynediad i'r modiwlau gan nad oes ganddyn nhw gyfarpar electroneg. Fodd bynnag, cadarnhawyd bod yr Adran yn cydweithio gyda'r gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth i ddod i ganolfannau gwaith er mwyn rhoi cymorth i aelodau staff i gwblhau'r hyfforddiant yn ystod y diwrnod gwaith.

Cydnabuwyd bod niferoedd salwch staff yr Adran yn uchel, gyda cyfartaledd dyddiau salwch fesul person (Cyfwerth Llawn Amser) yn 4.62 diwrnod. Manylwyd bod nifer o aelodau staff i ffwrdd o'r gwaith am gyfnod hirdymor ond bod gwir sefyllfa salwch yn gwella erbyn hyn, gan obeithio bydd hyn yn parhau a bydd gwelliant pan fydd yr adran yn cyflwyno adroddiad herio perfformiad cyffelyb yn 2026.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn gan yr Aelodau:-

Rheolaeth Fflyd

Mewn ymateb i ymholiad ar niferoedd cerbydau gwyrdd a'r cynnydd mewn costau tanwydd, cadarnhaodd Pennaeth yr Adran bod 88 o gerbydau a faniau trydan yn rhan o'r fflyd, gyda trefniadau mewn lle i gyflwyno mwy o gerbydau fel mae'r angen yn codi. Cydnabuwyd bod hyder y gweithlu i ddefnyddio ceir trydan wedi bod yn isel oherwydd nad ydynt wedi arfer gwefru ceir. Adroddwyd bod y dechnoleg cerbydau trydan yn un sydd yn datblygu'n

barhaus ond nid oes cefnogaeth effeithiol er mwyn prynu cerbydau trwm trydan a'u gwefru yn effeithiol ar hyn o bryd. Oherwydd hyn, cadarnhawyd bod costau tanwydd yn gallu cynyddu o bryd i'w gilydd os oes angen yn codi ar gyfer defnyddio mwy o gerbydau trwm, ond pwysleisiwyd bod y ffigwr cyfartalog ar gyfer ffioedd tanwydd yn lleihau yn flynyddol. Sicrhawyd bydd adroddiadau'r Adran i'r Pwyllgor hwn yn y dyfodol yn dangos data dros gyfnod o flynyddoedd er mwyn i Aelodau gymharu'r datblygiadau yn y maes hwn.

Mewn ymateb i ymholiad os byddai peidio adnewyddu cerbydau tanwydd am rhai trydan yn arwain at arbedion ariannol i'r Cyngor, cadarnhaodd Pennaeth yr Adran nad oedd peidio adnewyddu'r fflyd yn ystyriaeth ar hyn o bryd gan fod cynllun dibrisio ar y gweill a bod opsiynau am y dull gorau i weithredu i'r dyfodol ar waith. Ymhelaethwyd na fydd modd prynu cerbydau gydag allyriadau carbon uchel yn y dyfodol agos ac felly rhaid i'r Cyngor ymchwilio i'r dulliau gorau o ddatblygu'r fflyd - boed yn hydrogen, trydan neu ddull arall.

Gwasanaeth Goleuo

Mewn ymateb i ymholiad am y cynnydd a welir mewn defnydd egni lampau stryd, eglurodd Pennaeth yr Adran bod hyn yn deillio o'r ffaith bod yr Adran wedi mabwysiadu mwy o oleuadau stryd yn y blynyddoedd diwethaf. Ymhelaethwyd bod tua 18,000 o oleuadau stryd ar draws y Sir a bod hynny wedi cynyddu yn ddiweddar yn dilyn datblygiad ffordd osgoi Caernarfon yn ogystal â phont Dyfi newydd ger Machynlleth, a'r angen i oleuo'r ffyrdd hynny.

Toiledau Cyhoeddus

Cyflwynwyd cais i dderbyn mwy o wybodaeth am hygyrchedd y toiledau cyhoeddus er mwyn dangos i'r cyhoedd bod safon y gwasanaeth yn gwella. Mewn ymateb, diolchodd Pennaeth yr Adran am y sylwadau gan nodi byddai'r wybodaeth yma yn cael ei ddatblygu erbyn i'r mater gael ei graffu gan y Pwyllgor hwn y tro nesaf.

Cyfraddau Salwch

Mewn ymateb i ymholiad os oedd salwch aelodau staff yn deillio o lwyth gwaith, straen neu o ffynhonnell arall, gydag ymholiad pellach ar ba fesurau sydd ar waith er mwyn sicrhau llesiant staff, cadarnhaodd Pennaeth yr Adran eu bod yn cydweithio yn agos gyda'r gwasanaeth Adnoddau Dynol. Eglurwyd y cynhelir paneli dychwelyd i'r gwaith er mwyn sicrhau iechyd yr aelodau staff a derbyn arweiniad ar sut i'w cefnogi orau wrth ddychwelyd. Pwysleisiwyd bod lefelau salwch y gweithlu yn gymharol gyda chyfraddau awdurdodau lleol eraill yn genedlaethol

Dŵr ac Amgylchedd

Mewn ymateb i sylwadau bod oediad yng ngwaith partneriaid sy'n cydweithio gyda'r Cyngor i fynd i'r afael ag atal llifogydd, yn arwain at oedi pellach yn nhrefniadau'r Cyngor, cadarnhaodd Pennaeth yr Adran bod trafodaethau rheolaidd yn cael eu cynnal gyda'r holl bartneriaid. Fodd bynnag, nodwyd bod cyfrifoldebau Cyfoeth Naturiol Cymru a Dŵr Cymru yn rhai sylweddol a bod risg parhaol bod oediad i drefniadau a strategaethau. Sicrhaodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran bod y risg hwn o oedi yn un sydd ar gofrestr risg swyddogol yr Adran.

Mesuryddion

Ystyriwyd bod nifer o fesuryddion herio perfformiad yr Adran yn adrodd yn ambr, gan nodi y byddai'n ddefnyddiol i Aelodau'r Pwyllgor craffu hwn dderbyn gwybodaeth am y camau gweithredu ac amserlen realistig er mwyn gwella'r perfformiad. Ystyriwyd hefyd sut oedd yr Adran yn mynd ati i fesur os yw'r mesuryddion perfformiad yn adrodd yn goch, ambr neu wyrdd. Mewn ymateb i'r sylwadau, cadarnhaodd Pennaeth yr Adran y byddai ystyriaeth yn cael ei roi er mwyn datblygu dull o sgorio mesuryddion perfformiad er mwyn derbyn cadarnhad os ydynt yn adrodd yn goch, ambr neu wyrdd. Fodd bynnag, nodwyd mai ar sail tystiolaeth a thrafodaethau gyda swyddogion mae'r penderfyniadau ar sut mae

mesuryddion yn adrodd ar hyn o bryd. Nodwyd hefyd bydd ystyriaeth yn cael ei roi i ychwanegu rhaglen waith i wella'r perfformiad yn yr adroddiad yn y dyfodol.

Tynnwyd sylw bod oddeutu traean o holl fesuryddion herio perfformiad yr Adran yn adrodd yn ambr, gan ofyn a yw hyn yn dderbyniol ac os byddai'r Adran yn gallu amlygu a dangos os yw perfformiad yn erbyn mesuryddion yn gwella, wedi aros yr un fath neu'n gwaethygu, wrth gyflwyno i'r Pwyllgor hwn yn y dyfodol. Mewn ymateb i'r sylwadau, nodwyd yr edrychir ar sut y gellid amlygu a dangos tueddiadau yn yr adroddiad i'r dyfodol. Cydnabodd Pennaeth yr Adran bod lle i wella. Fodd bynnag, nodwyd bod rheolwyr a swyddogion yn gallu bod yn llym wrth adrodd ar fesuryddion gan nodi bod y gwir sefyllfa yn well na'r hyn ag adroddwyd. Rhannwyd enghraifft o hyn ble oedd niferoedd diffygion cynnal priffyrdd yn adrodd yn ambr, oherwydd amser datrys y diffygion. Adroddwyd mewn gwirionedd bod diffygion yn cael eu datrys yn gyflym iawn ond bod y gwaith gweinyddol cefndirol sydd yn cyd-fynd ag o yn arafu'r broses gan arwain at liw ambr wrth adrodd ar y mesuryddion.

Cynlluniau Arbedion Ariannol

Mynegwyd pryder bod yr Adran yn methu â gwireddu oddeutu 40% o'u cynlluniau arbedion ariannol eleni, gan ofyn sut mae'r Adran yn ymdopi gyda'i gyllideb gyflawn yn gyffredinol. Mewn ymateb i'r sylwadau, nododd Pennaeth yr Adran bod pob ymdrech yn cael ei wneud er mwyn sicrhau bod y targedau arbedion ariannol yn cael eu cyfarch. Cadarnhawyd os na fydd yr Adran yn llwyddo i'w cyfarch, bydd angen cyflwyno cynlluniau arbedion amgen i'r dyfodol ar gyfer eu cyflawni yn y flwyddyn ariannol nesaf. Eglurwyd bod rhai sefyllfaoedd anrhagweladwy yn effeithio ar gyllideb yr adran, megis arian ychwanegol ar gyfer y gwasanaeth cynnal gaeaf. Pwysleisiwyd bod pob ymdrech yn cael ei wneud i gyfarch y cynlluniau arbedion, ond nodwyd hefyd bod ystyriaeth ddwys yn cael ei roi i sicrhau bod gwasanaethau o safon yn cael eu cyflawni i drigolion Gwynedd.

Cyflwr Ffyrdd

Tynnwyd sylw bod 13.1% o ffyrdd dosbarth C y Sir wedi sgorio yn goch a olygir bod eu cyflwr yn wael ac y byddai'n debygol o fod angen gwaith cynnal arfaethedig yn y dyfodol agos. Mewn ymateb i'r sylw, cadarnhaodd Pennaeth yr Adran bod pob ffordd Dosbarth A-C yn cael eu sganio ar gyfer eu cyflwr, ond nid oes modd gwneud hyn ar gyfer ffyrdd di-ddosbarth. Adroddwyd bod y Cyngor wedi derbyn grant o £8,000,000 i fuddsoddi mewn cyflwr ffyrdd dros y ddwy flynedd nesaf. Er hyn, nodwyd gall ystadegau aros yn debyg y tro nesaf mae'r Adran yn adrodd i'r Pwyllgor hwn, gan fod nifer o dasgau angen eu cwblhau cyn cyfarch diffygion newydd sydd yn cael eu hadnabod gan y sganiwr. Nodwyd bod yr Adran yn cydweithio gydag Awdurdodau Lleol eraill er mwyn cymharu cyflwr ffyrdd a chydweithio ar ffyrdd ymylon sirol. Ymhelaethodd y Pennaeth Adran bod gwaith yn cael ei wneud er mwyn canfod os oes modd defnyddio meddalwedd deallusrwydd artifisial er mwyn casglu data ar gyflwr ffyrdd di-ddosbarth yn y Sir, ond hyderwyd bod eu cyflwr yn debyg i'r hyn a adroddwyd ar gyfer Dosbarth C. Diolchwyd i'r Adran am gadw ffyrdd y Sir i safon uchel.

Mewn ymateb i sylw bod oedi yn dilyn datrys diffygion ffyrdd, cyn i linellau gwyn y ffordd gael eu hail-baentio, cadarnhaodd Pennaeth yr Adran bod hyn yn deillio o bwysau ar gyllidebau'r Adran. Ymhelaethwyd bod cwmni allanol yn cyflawni'r gwaith gosod llinellau gwyn i'r Cyngor a bod pwysau yn cael ei roi arnynt i weithredu'n amserol ac mae'r Adran yn asesu safon y gwaith hwnnw. Adroddwyd bod y Cyngor yn ymchwilio mewn i'r posibilrwydd o gyflawni'r gwaith hwn yn fewnol, gan gydnabod y byddai'n fuddsoddiad sylweddol mewn peiriannau, aelodau staff ac adnoddau. Cadarnhawyd bydd yr Adran yn cyflwyno bid ariannol i gyfarch y mater hwn gan y byddai hefyd yn fuddiol i adrannau eraill y Cyngor.

Tynnwyd sylw bod ystadegau a gyflwynwyd yn yr Adroddiad yn nodi bod mwy o ddiffygion critigol ar ffyrdd yn ardal Dwyfor nac sydd yn ardaloedd Meirionnydd ac Arfon yn gyffredinol. Mewn ymateb i ymholiad pam mai dyma oedd yr achos ac os yw'r Adran yn llwyddo i'w datrys o fewn eu cyfnod darged o ddwy awr, cydnabodd Pennaeth yr Adran bod ymateb i

ddiffygion critigol ar y ffyrdd yng Ngwynedd yn her. Fodd bynnag, cadarnhawyd bod yr Adran yn llwyddo i fynd i'r safle a'i ddiogelu wrth gyflawni gwaith cychwynnol. Eglurwyd mewn rhai achosion bod angen i swyddogion ddod yn ôl ar gyfer cwblhau gwaith dilynol.

Diolchwyd i'r Adran am sicrhau bod unrhyw goed sydd yn syrthio ar draws ffyrdd yn cael eu clirio mor gyflym â phosib. Gofynnwyd i'r Adran ymchwilio i ddulliau o allu gweld pa goed sydd yn debygol o ddisgyn er mwyn sicrhau diogelwch i'r cyhoedd.

Tîm Tacluso Ardal Ni

Mewn ymateb i ymholiad a oedd yn nodi bod y Tîm Tacluso yn cyflawni gwaith yn arafach na'r amserlen darged o 7 diwrnod, nododd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran bod hyn yn deillio oherwydd heriau staffio yn ystod y misoedd diwethaf. Cadarnhawyd bod y materion hyn bellach wedi cael eu datrys gan fod trosiant staff wedi sefydlogi a bod niferoedd salwch wedi lleihau gan nodi bydd y gwasanaeth yn dychwelyd i'r safon ddisgwyliedig.

Mewn ymateb i ymholiad pellach os oedd y nifer o geisiadau i'r Tîm Tacluso wedi lleihau yn ddiweddar, pwysleisiodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran nad dyna'r sefyllfa. Eglurwyd bod y dull o gofnodi ceisiadau gwaith wedi addasu yn ddiweddar fel nad yw'r un gwaith yn cael ei nodi mwy nag un waith. Sicrhawyd bod y Tîm yr un mor brysur a maent wedi bod ond mae niferoedd y ceisiadau yn llai gan nad ydynt yn cael eu hailadrodd.

Diolchwyd am yr adroddiad.

PENDERFYNWYD

Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.

6. ADRODDIAD PERFFORMIAD AELOD CABINET AMGYLCHEDD

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Aelod Cabinet Amgylchedd, Pennaeth Adran Amgylchedd a Phenaethiaid Cynorthwyol yr Adran Amgylchedd.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn gan yr Aelodau:-

Gwastraff ac Ailgylchu

Mynegwyd pryder bod risg ariannol i'r Cyngor os nad yw'r Adran yn llwyddo i gyrraedd targed Llywodraeth Cymru o ailgylchu 70% o holl wastraff y Sir. Mewn ymateb i'r sylwadau, cadarnhaodd Pennaeth Cynorthwyol Gwastraff ac Ailgylchu bod gwaith yn cael ei wneud er mwyn ymrwmo i gyrraedd y targed hwn, gyda'r Cyngor yn cyrraedd cyfradd ailgylchu o 66.6% yn ystod 2025-26 hyd yma. Ymhelaethwyd bod y Cyngor yn cydweithio gydag cymdeithas dai ADRA er mwyn hyrwyddo buddion ailgylchu, gan eu bod yn gyfrifol am 7500 o anheddau yn y Sir a fyddai'n cael effaith fawr ar y gyfradd ailgylchu. Yn yr un modd, tynnwyd sylw bod gwaith yn cael ei wneud er mwyn sicrhau bod disgyblion mewn ysgolion yng Ngwynedd yn derbyn gwersi ar bwysigrwydd ailgylchu a bod taflenni yn cael eu paratoi i'w dosbarthu i bob tŷ yn y Sir ar gyfer atgoffa o sut i ailgylchu yn gywir. Cydnabuwyd mai dim ond 4 aelod o staff sydd yn rhan o'r tîm sydd yn addysgu o ran ailgylchu, sicrhawyd bod pob ymdrech yn cael ei wneud er mwyn ymdrech i gyrraedd y targed ailgylchu ac i sicrhau bod unrhyw gosb ariannol am fethu cyrraedd y targed mor fychan â phosib.

Mewn ymateb i ymholiad pellach os oedd yr Adran yn hyderus bod modd i Wynedd ailgylchu 70% o'i wastraff, cadarnhaodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Gwastraff ac Ailgylchu, eu bod yn ffyddiog bydd y targed yn cael ei gyfarch. Manylwyd bod ymarferiad ymgysylltu cyhoeddus ar y Strategaeth Wastraff ac Ailgylchu ar waith ar hyn o bryd a bod yr ymatebion sydd wedi dod i law hyd yma yn galonogol iawn. Ymhelaethwyd bod dros 700 o ymatebion wedi bod i'r ymgynghoriad hyd yma a bod 80% o'r ymatebwyr hynny yn ystyried ailgylchu i fod yn weithred bwysig ac yn cytuno gyda'r angen i leihau

gwastraff. Atgoffwyd bod y ddyletswydd i ailgylchu yn fater i bawb yng Ngwynedd ac mae pwysau mawr yn cael ei roi o fewn yr adran ar gyfer hyfforddi swyddogion a sicrhau bod y weithred o ailgylchu yn gywir yn cael ei hyrwyddo gyda'r cyhoedd er mwyn sicrhau bod pawb yn ailgylchu cymaint â bod modd. Eglurwyd bod llawer o bethau a all gael ei ailgylchu yn parhau i gael ei gynnwys yn y biniau gwastraff gweddilliol a bod gwaith yn cael ei wneud er mwyn addysgu'r cyhoedd bod modd ailgylchu'r eitemau hyn. Sicrhawyd byddai cyflawni'r gweithredoedd yma yn sicrhau byddai'r Cyngor yn ailgylchu 70% o'i wastraff yn unol â tharged Llywodraeth Cymru.

Mewn ymateb i ymholiad os yw'r Adran wedi bod yn rhy hwyr yn datblygu'r Strategaeth Wastraff ac Ailgylchu, anghytunodd y Pennaeth Adran gan nodi mai dim ond ers 3 mlynedd mae'r gwasanaeth wedi bod o dan reolaeth yr Adran ac mae gwaith estynedig wedi cael ei gwblhau er mwyn sicrhau bod y swyddogion yn ymgyswddo gyda'r gwasanaeth a datblygu rhaglen waith ar gyfer y dyfodol.. Eglurwyd nad oes unrhyw strategaeth wastraff wedi bod gan y Cyngor yn y gorffennol. Sicrhawyd bod y cyngor wedi bod yn ailgylchu oddeutu 64-65% yn flynyddol ac mae hyn ar gynydd yn raddol, gan gadarnhau bod gwaith y gwasanaeth yn mynd i'r cyfeiriad cywir.

Mewn ymateb i gwestiwn os oedd yr Adran yn mynd i gyflwyno bagiau ailgylchu yn y dyfodol, yn hytrach na'r cartgylchu sydd yn cael ei ddefnyddio'n bresennol, cadarnhaodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Gwastraff ac Ailgylchu bod treialon eisoes wedi cael eu cynnal mewn rhannau o Wynedd. Manylwyd bod 78% o bobl a oedd wedi cymryd rhan yn y treialon wedi dweud y buasent yn hapus i ddefnyddio'r bagiau ailgylchu yn y dyfodol yn hytrach na bocsys a'r cartgylchu. Nodwyd bod hyn oherwydd eu bod yn fagiau addas i bwrpas gydag ychydig o bwysau wedi eu cynnwys ar y gwaelod er mwyn sicrhau nad ydynt yn cael eu chwythu yn y gwynt. Fodd bynnag, cydnabuwyd nad oedd y treialon wedi arwain at gynydd yn y nifer o bethau a oedd yn cael eu hailgylchu. Sicrhawyd bod hwn yn opsiwn sydd yn cael ei ystyried gan yr Adran ar gyfer lleihau costau'r gwasanaeth Gwastraff ac Ailgylchu i'r dyfodol.

Llongyfarchwyd yr Adran ar wella'r gwasanaeth hon yn dilyn cyfnod heriol pan ddaeth y gwasanaeth yn rhan o gyfrifoldebau'r Adran Amgylchedd.

Trafnidiaeth Cyhoeddus

Cyfeiriwyd at yr adolygiad presennol sydd ar waith ar gyfer gwasanaethau trafndiaeth gyhoeddus gan ofyn a yw'n rhoi ystyriaeth i dlodi trafndiaeth ac anghenion amrywiol cymunedau. Mewn ymateb i'r ymholiad, eglurodd y Pennaeth Cynorthwyol ar faterion Trafnidiaeth bod yr Adran wedi rhannu gwybodaeth gydag Aelodau'r Cyngor mewn cyfarfodydd diweddar o'r Fforymau Ardal, gan gynnwys rhannu nodyn briffio a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru ar yr adolygiad hwn. Eglurwyd bod y Llywodraeth yn y broses o fasnachfreinio'r system trafndiaeth gyhoeddus erbyn 2027-28 - a olygir bod system unfurf yn cael ei ddefnyddio yn genedlaethol yn lle diwygio'r trefniadau yn rhanbarthol. Nodwyd nad oes modd cadarnhau na fydd trefniadau yn addasu o gymuned i gymuned ar hyn o bryd ond mae'n debygol byddai cysondeb o fewn prisiau tocynnau trafndiaeth gyhoeddus yn genedlaethol. Cydnabuwyd yr ystyrir y byddai'n annhebygol byddai mwy o wasanaethau yn cael eu cynnal gyda'r hwyr ac ar benwythnosau na'r hyn sydd yn cael ei gynnig ar y cylchdeithiau presennol.

Yn debyg, amlygwyd bod rhai cymunedau yng Ngwynedd o dan anfantais gan nad ydynt yn derbyn gwasanaethau trafndiaeth gyhoeddus gyda'r hwyr ac ar benwythnosau. Mewn ymateb i ymholiad os yw'r Adran yn herio'r penderfyniad i dynnu'r gwasanaethau yma i ffwrdd o gymunedau, cadarnhaodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Trafnidiaeth bod y Cyngor yn hyrwyddo'r gwasanaeth gorau posib yn unol â'r gyllideb sydd i'w hariannu. Sicrhawyd y dymunir i'r cymunedau hyn dderbyn pob gwasanaeth sydd eu hangen arnynt gan gydnabod nad oes unrhyw beth all y Cyngor ei wneud i ddatrys y sefyllfa ar hyn o bryd heb gyllideb ychwanegol gan Lywodraeth Cymru a chefnogaeth Trafnidiaeth Cymru.

Ymhelaethodd yr Aelod Cabinet bod y rhwystredigaeth hon yn cael ei rannu mewn nifer o gyfarfodydd rhanbarthol ond ei fod yn anodd canfod atebolrwydd rhwng partneriaid er mwyn sicrhau bod gwasanaethau ychwanegol yn cael eu hamserlennu.

Tynnwyd sylw bod Ysbyty Gwynedd yn gwasanaethu ardal eang iawn ac yn wasanaeth sydd o dan bwysau ar hyn o bryd. O ystyried y niferoedd o bobl sy'n defnyddio'r ysbyty, gofynnwyd a oes ystyriaethau yn cael ei roi fel bod ymwelwyr yr ysbyty yn gallu defnyddio gwasanaeth bws wennol yn y dyfodol. Mewn ymateb, cydnabodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Trafnidiaeth nad oes cynlluniau i gychwyn gwasanaeth bws wennol ar gyfer yr ysbyty ar hyn o bryd, ond y byddai modd edrych mewn i'r posibilrwydd o'i ddatblygu. Fodd bynnag, amlygwyd bod nifer o wasanaethau presennol y fframwaith drafnidiaeth gyhoeddus eisoes yn cludo pobl i'r ysbyty, gan nodi nad yw hyn yn gyfleus ar gyfer pob ymwelydd a chlaf ar hyn o bryd. Pwysleisiwyd bod y cydbwysedd hwn rhwng cynnig gwasanaeth gwerthfawr a gwasanaethau sydd yn denu llawer o ddefnyddwyr yn allweddol, gan nodi bod gwaith angen cael ei wneud er mwyn sicrhau newid meddylfryd i ddenu mwy o ddefnyddwyr cludiant cyhoeddus.

Yn debyg, gofynnwyd i'r gwasanaeth ymchwilio mewn i ddulliau o hysbysebu'r amrywiol gwasanaethau bws sydd ar gael yn yr ysbyty. Ystyriwyd y byddai'n fuddiol i ddefnyddwyr gwasanaeth trafnidiaeth gyhoeddus gael y cyfle i edrych ar amserlenni'r amrywiol gylchdeithiau tra maent yn yr ysbyty, heb orfod dibynnu ar yr angen i fynd ar lein neu i adael yr adeilad, gan nad oes sicrwydd eu bod yn gallu gwneud hynny yn ddiogel.

Cefnogi'r Gweithlu

Amlygwyd bod 214 o aelodau Staff yr Adran heb gyflawni hyfforddiant diogelu craidd ar hyn o bryd, gan ofyn pa waith mae'r Adran yn ei wneud er mwyn sicrhau bod pob aelod o staff yn cyflawni'r hyfforddiant. Mewn ymateb i'r ymholiad, cydnabodd Pennaeth yr Adran bod y diffyg hwn gyda'r hyfforddiant yn deillio o'r ffaith nad oes gan staff rheng flaen fynediad i'r hyfforddiant gan nad oes cyfarpar electroneg yn cael ei ddarparu iddynt yn rhinwedd eu swydd. Fodd bynnag, nodwyd bod yr Adran yn cynnal trafodaethau gyda'r Adran Gwasanaethau Corfforaethol i fynd i'r afael gyda'r her hon a hefyd yn trafod gyda'r Adran Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC i rannu eu harferion da o sut maent wedi llwyddo i sicrhau bod eu haelodau staff rheng flaen yn llwyddo i gyflawni'r hyfforddiant craidd. Cadarnhawyd mai un opsiwn sydd yn cael ei drafod ar hyn o bryd yw bod sesiynau hyfforddi yn cael eu cynnal ar ddiwedd cyfnodau gwaith gan eu haddasu er mwyn sicrhau eu bod yn rhyngweithiol ac yn addas i bwrpas.

Tynnwyd sylw bod nifer o aelodau staff i ffwrdd o'r gwaith am gyfnod hir-dymor o fewn y gwasanaeth Gwastraff ac Ailgylchu, gyda sicrwydd na fydd dau o'r aelodau staff hynny yn dychwelyd i'r gwaith. Gan gydnabod bod cyfraddau salwch yn uwch o fewn y gwasanaeth gan nad oes modd i staff weithio o adra os ydynt yn dioddef o salwch ysgafn, gofynnwyd pa gefnogaeth sydd ar gael i staff i ymdopi gyda natur gorfforol y gwaith wrth iddynt ddychwelyd i'r gwaith. Mewn ymateb i'r sylwadau, cadarnhaodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Gwastraff ac Ailgylchu bod pob ymdrech yn cael ei wneud er mwyn sicrhau bod y gefnogaeth sydd ar gael i aelodau staff wrth iddynt fod i ffwrdd o'r gwaith, ac wrth ddychwelyd i'r gweithle yn ddigonol. Ychwanegwyd bod cyfathrebu clir yn cael ei wneud gyda'r unigolion hynny er mwyn deall natur y gefnogaeth sydd eu hangen arnynt ac i sicrhau trefniadau dychwelyd i'r gwaith effeithiol ac iach.

Teithio Llesol

Mewn ymateb i gwestiwn a oes unrhyw fanteision cymunedol neu amgylcheddol i'w weld yn dilyn datblygu nifer o lwybrau teithio llesol yn y Sir yn ddiweddar, cadarnhaodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Trafnidiaeth ei fod yn anodd cadarnhau manteision penodol y cynllun. Ymhelaethwyd nad oes mesuryddion penodol yn asesu'r ffactorau hyn ar hyn o bryd, ond bod gwaith angen gael ei wneud er mwyn hyrwyddo'r defnydd o'r llwybrau o fewn cymunedau fel bod mwy o ddefnydd i'w weld ohonynt yn y dyfodol. Mewn ymateb i

ymholiad pellach i weld os byddai modd cyflwyno padiau sensitifrwydd ar y llwybrau er mwyn gallu nodi faint o ddefnydd sydd yn cael ei wneud o'r llwybrau, nododd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Trafnidiaeth bod hyn wedi bod yn ddull i fesur defnydd llwybrau yn y Parc Cenedlaethol yn y gorffennol ac y bwriedir ei ddefnyddio yn y dyfodol ar rannau o Lwybr yr Arfordir. Cadarnhawyd nad oes trefniadau i gyflwyno mesurau o'r fath ar y llwybrau teithio llesol ond mae modd ei ystyried er mwyn casglu ystadegau defnydd.

Mewn ymateb i sylwadau bod llwybrau teithio llesol ychwanegol yn parhau i gael eu datblygu heb gyllideb i'w cynnal, nododd Pennaeth Cynorthwyol yr adran ar faterion Trafnidiaeth bod hyn yn deillio o'r ffaith bod y llwybrau yn cael eu hariannu gan arian gyfalaf gan Lywodraeth Cymru. Manylwyd nad oes arian ychwanegol yn cael ei ddarparu ar gyfer cynnal a chadw'r llwybrau hynny ar hyn o bryd. Fodd bynnag, ystyriwyd nad oedd yn gwneud synnwyr ariannol i wrthod unrhyw arian gan fod posibilrwydd bydd arian ychwanegol yn cael ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru yn y dyfodol ar gyfer materion cynnal a chadw'r llwybrau hynny. Sicrhawyd bod yr her o beidio gallu ariannu'r gwaith cynnal a chadw ar y llwybrau yn her genedlaethol, gan gadarnhau bod trafodaethau rheolaidd yn cael eu cynnal er mwyn ymgychu i dderbyn cyllideb ar gyfer eu cynnal a chadw.

Gwarchod y Cyhoedd – Safonau Masnach a Thrwyddedu

Mynegwyd pryder mai dim ond 27% o archwiliadau Rheoliadau Safonau Masnach sydd wedi cael eu cyflawni o fewn y rhaglen waith ers dechrau'r flwyddyn ariannol gyfredol, gan ofyn a yw'r adran yn hyderus bydd cynnydd ar y niferoedd hyn. Mewn ymateb, cadarnhaodd Pennaeth Cynorthwyol yr adran ar faterion Cynllunio bod y gwasanaeth ar drac i gyflawni 100% o'u harchwiliadau ar amser. Eglurwyd bod y ffigwr o archwiliadau sydd eisoes wedi cael eu cwblhau yn isel iawn ond mae hynny oherwydd eu natur dymhorol, gan bwysleisio bod y mwyafrif o archwiliadau yn cael eu cynnal o fewn yr ail hanner o'r flwyddyn er mwyn eu cynnal yn y dull mwyaf effeithiol ar gyfer materion megis storio tân gwyllt a lles anifeiliaid.

Mewn ymateb i ymholiad am weithlu'r gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd i gwblhau archwiliadau Rheoliadau Safonau Masnach, cadarnhaodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Cynllunio, bod niferoedd staff ar gynnydd. Atgoffwyd bod niferoedd y gweithlu wedi gostwng yn y blynyddoedd diwethaf ond mynegwyd balchder bod yr Adran wedi denu swyddogion newydd, yn ogystal â hyfforddeion yn rhan o Gynllun Yfory y Cyngor a fyddai'n derbyn hyfforddiant arbenigol ar gyfer cynnal archwiliadau. Yn debyg, nodwyd bod yr Adran yn ymchwilio i dechnoleg newydd, megis iPads, a fyddai'n hwyluso'r gwaith i'r dyfodol.

Rheolaeth Llety Gwyliau ac Ail-gartrefi

Ystyriwyd bod nifer o drigolion Gwynedd yn talu premiwm ar ail-gartrefi gan eu bod yn y broses o adnewyddu cartref newydd cyn symud i mewn iddo a gwerthu eu cartref blaenorol, yn hytrach na bod yn berchen ar ddau dŷ. Mewn ymateb i ymholiad os oes modd cael goddefiad yn y premiwm yn y sefyllfa hon, cadarnhaodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Cynllunio bod rheolaeth y premiwm yn un sydd yn cael ei rannu gan nifer o adrannau'r Cyngor, gan nodi mai'r adran Gyllid yw'r un priodol i gysylltu â nhw mewn achosion cyffelyb i'r rhai a ddisgrifiwyd yn y drafodaeth hon.

Gorfodaeth Cynllunio

Mewn ymateb i sylwadau a oedd yn cydnabod bod niferoedd o drigolion sy'n torri amodau cynllunio ac yn cael eu cyfeirio at y gwasanaeth gorfodaeth ar gynnydd yn ddiweddar, cydnabodd Pennaeth Cynorthwyol yr Adran ar faterion Cynllunio bod hon yn heriol iawn. Eglurwyd bod niferoedd swyddogion o fewn y gwasanaeth wedi bod yn amrywiol yn ddiweddar a bod newid ymysg aelodau staff wedi bod. Cadarnhawyd bod trafodaethau ar waith er mwyn sicrhau bod prosesau'r Adran yn parhau i fod ar waith ac yn bod yn gadarn iawn i sicrhau bod pob amod cynllunio a osodwyd yn cael ei lynu ato.

Diolchwyd am yr adroddiad.

PENDERFYNWYD

Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.

7. BLAENRAGLEN PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU 2025/26

Cyflwynwyd yr adroddiad gan yr Ymgynghorydd Craffu.

Atgoffwyd bod Blaenraglen y Pwyllgor Craffu Cymunedau ar gyfer 2025/26 wedi cael ei fabwysiadu gan y Pwyllgor yn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Medi 2025.

Esboniwyd bod eitem 'Adolygiad o'r Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur' wedi cael ei amserlennu yn wreiddiol ar gyfer y cyfarfod hwn (06 Tachwedd 2025). Nodwyd y derbyniwyd cais i'w ail-raglennu i gyfarfod 22 Ionawr 2026 er mwyn sicrhau bod gwaith pellach yn cael ei gwblhau cyn ei gyflwyno i'r Pwyllgor hwn.

Tynnwyd sylw y derbyniwyd cais gan aelod o'r cyhoedd i'r Pwyllgor hwn graffu materion yn ymwneud â materion ariannu sy'n gysylltiedig â'r Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur. Cadarnhawyd bod y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd wedi ystyried y cais hwn ac ystyriwyd ei fod yn amserol i'w ystyried yng nghyfarfod 22 Ionawr 2026 pan fyddai'r Pwyllgor yn ystyried Adolygiad o'r Cynllun. Amlygwyd byddai pedwar eitem i'w trafod yn y cyfarfod hwn petai'r Pwyllgor yn mabwysiadu'r Rhaglen Waith diwygiedig.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn gan yr Aelodau:-

Cytunwyd i estyn gwahoddiad i'r aelod o'r cyhoedd i fynychu cyfarfod y Pwyllgor ar 22 Ionawr 2026. Cadarnhawyd bydd yr aelod o'r cyhoedd yn cael cyfnod o hyd at 3 munud i ymhelaethu ar ei gais os ydyw'n dymuno gwneud hynny.

PENDERFYNWYD

Mabwysiadu rhaglen waith diwygiedig y Pwyllgor Craffu Cymunedau ar gyfer 2025/26.

Dechreuodd y cyfarfod am 10:30yb a gorffennodd am 1:15yp

CADEIRYDD